

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Smart kontrakt z pohledu práva EU

Smart kontrakt (neboli tzv. chytrá smlouva) je pojem, o kterém již patrně každý někdy slyšel, a to přinejmenším v souvislosti s technologií blockchain, kdy jsou chytré smlouvy uváděny jako právě jeden z příkladů využití této technologie. Byť se jedná o relativní novinku, je celosvětový trend poměrně zřejmý – užívání smart kontraktů se v praxi zvyšuje. Cílem tohoto článku je uvést některé právní aspekty, které se k této problematice vážou, a to v kontextu legislativy Evropské unie, neboť je zřejmé, že právě legislativa EU bude v tomto ohledu stěžejní.

K dnešnímu dni neexistuje ustálená definice smart kontraktu. Nejčastěji přijímaná definice je však tato: „Smart kontrakty jsou digitální smlouvy, umožňující decentralizovaně stanovit smluvní podmínky, které jsou pro zúčastněné smluvní strany pevně dané, jsou odolné vůči podvodné manipulaci a obvykle strojově samovymahatelné.“^[1] Z faktického hlediska tedy není apriori nezbytné, aby byl smart kontrakt tvořen v rámci technologie blockchain. Ostatně, když programátor Nick Szabo v roce 1994 smart kontrakt poprvé specifikoval (jakožto počítačový transakční protokol, který vykonává podmínky smlouvy)^[2], bylo to v době, kdy blockchain ještě neexistoval.

Základní princip smart kontraktu tedy spočívá v tom, že plnění smlouvy je automaticky uskutečňováno bez jakéhokoliv lidského zásahu poté, co jsou splněny předem stanovené podmínky. Pro lepší pochopení se s oblibou uvádí metafora s automatem na nápoje, jenž lze v tomto ohledu považovat za jakéhosi primitivního předchůdce smart kontraktů.^[3] Prodavače v obchodě (lidský faktor) totiž nahrazuje program v automatu, který ověřuje, zda byla vhozena správná částka peněz po zvolení nápoje. Poté, co program vyhodnotí, že byla zaplacená správná částka (předem stanovená podmínka), je vydán zvolený nápoj.

Po právní stránce je však smart kontrakt poněkud komplikovanější. Ostatně právní teorie je stále poněkud nerozhodná v tom, zda je možné smart kontrakt považovat za plnohodnotnou smlouvu (v právním slova smyslu) či nikoliv, případně za jakých podmínek se o smlouvu jedná. Problematické u smart kontraktů je zejména to, že pracují jakožto počítačové programy nezávisle a vykonají smluvní závazek i přes jeho nesoulad s právní úpravou, takže nezákonné plnění nebo podmínky způsobí neplatnost či zdánlivost právního jednání.^[4] Taktéž je otázkou, jak by měla být posouzena situace, kdy v rámci smart kontraktu dojde k chybnému provedení úkonu nebo naopak situace, kdy k úkonu nedojde vůbec, ačkoliv k němu dojít mělo (například nedojde ke stržení platby, na kterém se smluvní strany předem nedomluvily).^[5] Kritika nahlížení na smart kontrakty jako na smlouvy je tedy v některých ohledech jistě oprávněná.

Jak se však s danou záležitostí do budoucna vypořádá právní praxe? Jisté vodítko nabízí návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o harmonizovaných pravidlech pro spravedlivý přístup k datům a jejich využívání (Akt o datech), č. 2022/0047 (COD), který byl zveřejněn dne 23. února 2022 (dále také jako „**Akt o datech**“), jehož cílem je přispět k budování evropské datové ekonomiky a definovat právní rámec pro přístup k neosobním datům a jejich využívání. Akt o datech definuje „smart kontrakt“ jako počítačový program uchovávaný v systému elektronické účetní knihy, přičemž výsledek provedení programu je zaznamenán v elektronické účetní knize. Akt o datech se tedy nijak výslovně nevyjadřuje k otázce toho, zda je smart kontrakt smlouvou, popř. za jakých podmínek. Na druhou stranu, v kontextu s cílem a účelem Aktu o datech, není taková otázka nijak podstatná. Pro úplnost je vhodné ještě doplnit, že oficiální český překlad Aktu o datech užívá termín „inteligentní

smlouva“ nikoliv „chytrá smlouva“.

Elektronická účetní kniha je definována jako elektronický záznam údajů odolný proti neoprávněným zásahům, který zajišťuje pravost a integritu údajů, jež obsahuje, přesnost jejich data a času a jejich chronologické řazení.[6] Byť to předmětný legislativní návrh výslovně neuvádí, uvedená terminologie de facto popisuje technologii distribuovaných záznamů („DLT“), mezi kterou patří i blockchain.

Akt o datech dále stanovuje základní požadavky na smart kontrakty (konkrétně v čl. 30), kterými jsou:

- a. *robustnost: zajistit, aby inteligentní smlouva byla navržena tak, aby nabízela velmi vysoký stupeň robustnosti s cílem zabránit funkčním chybám a odolávat manipulaci ze strany třetích stran;*
- b. *bezpečné ukončení a přerušování: zajistit, aby existoval mechanismus pro ukončení pokračujícího provádění transakcí: inteligentní smlouva zahrnuje interní funkce, které mohou obnovit nebo dát pokyn k ukončení nebo přerušování operace, aby se zabránilo budoucímu (náhodnému) provedení;*
- c. *archivace a kontinuita dat: v případě, že musí být inteligentní smlouva ukončena nebo deaktivována, stanovit možnost archivovat údaje o transakcích, logiku a kód inteligentní smlouvy za účelem vedení záznamů o operacích provedených s daty v minulosti (auditovatelnost); a*
- d. *kontrola přístupu: inteligentní smlouva musí být chráněna prostřednictvím přísných mechanismů kontroly přístupu na úrovni správy a inteligentní smlouvy.*

Shodu s těmito základními požadavky bude posuzovat poskytovatel smart kontraktu nebo prodejce, který smart kontrakt užívá, přičemž v případě shody o tom vydá prohlášení. Vypracováním EU prohlášení o shodě pak taková osoba odpovídá za splnění základních požadavků. Není nicméně jasné, v jakém kontextu je myšlen výraz „odpovídá“ a zda má existovat potencionální občanskoprávní odpovědnost uživatelů smart kontraktu.[7] Z této skutečnosti lze proto dovozovat, že případná odpovědnost za nedostatečné splnění základních požadavků smart kontraktu dle Aktu o datech bude následně posuzována dle práva příslušných členských států.

Navrhované znění Aktu o datech je problematické v ustanovení čl. 30 odst. 1 písm. b), který stanovuje požadavek, aby smart kontrakt zahrnoval interní funkce, které mohou obnovit nebo dát pokyn k ukončení či přerušování operace. Některé již existující smart kontrakty totiž tento požadavek nemohou splnit, díky čemuž se stanou protiprávními poté, co Akt o datech nabude účinnosti. Tento stav přitom nebude možné nějakým způsobem změnit, resp. příslušné smart kontrakty dodatečně přizpůsobit. To se týká zejména (avšak nikoliv výlučně) takových smart kontraktů, jež užívají tzv. „oracles“, tj. protokoly, které propojují technologii blockchain s externími systémy, čímž umožňují realizaci smart kontraktu na základě vstupů a výstupů z reálného světa. Jedná se o takové případy, kdy je realizace smart kontraktu podmíněna informací mimo blockchain (např. cenou zlata, teplotou počasí, vítězem voleb atd.).

Na druhou stranu nelze opominout, že stanovení předmětného požadavku na smart kontrakt je poměrně logickým krokem. Smyslem ustanovení totiž je, aby byly dodrženy podmínky realizace smart kontraktu, na kterém se smluvní strany dohodnou a tedy, aby byla fakticky naplněna jejich vůle. Smart kontrakt je počítačovým programem a jako takový tedy může obsahovat chybu, která zapříčiní, že vůle účastníků nebude aplikovaná nebo bude aplikována jen částečně, popř. bude realizováno zcela odlišné plnění, na kterém nemají strany zájem. Těmto komplikacím má právě zabránit požadavek na interní funkci smart kontraktu, která příslušnou operaci může ukončit či přerušit.

Je tedy otázkou, zda se podaří najít nějaké právně konformní řešení k již existujícím smart kontraktům, které tuto funkci nemají, a zabránit tak jejich postavení mimo právo. V případě nově vznikajících smart kontraktů bude nicméně jistě prozíravé, pokud tyto již budou splňovat základní požadavky definované Aktem o datech, byť tento doposud nenabyl účinnosti.

Na závěr je třeba uvést, že Akt o datech je k dnešními dni teprve v prvním čtení. Konečné znění Aktu o datech tedy může být ještě jiné. Nehledě přitom dále na skutečnost, že Akt o datech vyžaduje, aby v oblasti smart kontraktů byly dále vypracovány i harmonizační normy (pro účely bližší specifikace základních požadavků), které dnes neexistují. Je proto pravděpodobné, že legislativní proces v této oblasti bude trvat ještě několik let.

Mgr. et Mgr. Karel Růžička,
advokát

---

[1] SMOLKA, Lucie. Kolektivní správa v kontextu moderních technologií. Praha: Leges, 2021. Teoretik. ISBN 978-80-7502-483-1.

[2] SZABO, Nick. Smart Contracts [online]. 1994 [cit. 2023-03-07]. Dostupné >>> [zde](#).

[3] SZABO, Nick. The Idea of Smart Contracts [online]. 1997 [cit. 2023-03-07]. Dostupné >>> [zde](#).

[4] KRUPÍČKOVÁ, P. Smart contracts – revoluce v smluvním právu 21. století? Revue pro právo a technologie. 2017, roč. 8. č. 15, s. 29.

[5] BRATSKÝ, Petr. Smart contract v českém právu. Právní rádce [online]. Praha: Economia, 8.3.2019, 2019(3) [cit. 2023-03-07]. ISSN 1210-4817. Dostupné >>> [zde](#).

[6] Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 910/2014 ze dne 23. července 2014 o elektronické identifikaci a službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce na vnitřním trhu

[7] SCHMALENBERGER, Alexander. Smart contracts in the Data Act. Taylorwessing.com [online]. 9. května 2022 [cit. 2023-03-07]. Dostupné >>> [zde](#).

© EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Darování pro případ smrti nemovité věci zapsané v katastru nemovitostí a určení výše odměny](#)

soudního komisaře

- Flotilová novela: Kdo a kdy musí nově získat licenci k distribuci pojištění?
- Nová pravidla pro ground handling v EU a jejich dopady na letecký sektor
- Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit
- Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporální autonomie
- Byznys a paragrafy, díl 32.: Konkurenční doložka
- Skryté ujednání v realitní smlouvě - zbytečná hra na schovávanou
- Odpovědnost člena voleného orgánu dle § 159 OZ a vymezení škody způsobené právnické osobě
- Vnosy do společného jmění manželů a jejich valorizace v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu a Ústavního soudu